

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 171/2015
15.12.2015.године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Гордане Ајншпилер-Поповић и Браниславе Апостоловић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Б. а.д. из С., кога заступа Р.А., адвокат из Б., против тужених I.-е. д.о.о. у стечају, кога заступа С.Т., адвокат из Б., С.П. из Б., кога заступа С.Т., адвокат из Б. и А.Б. а.д. Н., Филијала Ч., коју заступа пуномоћник М.М., адвокат из Б., ради утврђења ништавости и стицања без основа, вредност предмета спора 15.227.763,38 динара, одлучујући о ревизији трећетуженог А.Б. а.д. из Н., изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр. 666/13 од 21.01.2015.године, у седници већа одржаној дана 15.12.2015.године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија трећетуженог А.Б. а.д. из Н. изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр. 666/13 од 21.01.2015.године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца Б. а.д. из С. за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Првостепеном пресудом Привредног суда у Београду П бр. 1922/10 од 30.05.2011.године у ставу један изреке, утврђено је да је ништав и без правне важности уговор о приступању дугу број 1146002/3 закључен 08.09.2008.године, између тужиоца и трећетуженог. Ставом другим изреке, тужени су обавезани да солидарно исплате тужиоцу износ од 15.227.763,38 динара са законском затезном каматом од 03.02.2009.године. Ставом трећим изреке, тужени трећег реда је обавезан да тужиоцу врати менице серијских бројева АБ0858204 и АБ0858205, а ставом четвртим изреке, тужени су обавезани на солидарну исплату трошкова парничног поступка у износу од 765.891,85 динара.

Привредни апелациони суд је побијаном пресудом Пж бр.666/13 од 21.01.2015.године, у ставу првом изреке наставио поступак у односу на тужене другог и трећег реда прекинут решењем Привредног апелационог суда Пж бр.

10544/11 од 12.01.2012.године. У ставу другом изреке, одбио је жалбу туженог трећег реда и потврдио првостепену пресуду у ставовима првом и трећем изреке и у делу става другог изреке којим је трећетужени обавезан да тужиоцу исплати износ од 15.227.763,38 динара са законском затезном каматом почев од 03.02.2009.године па до исплате. Ставом трећим изреке, укинуо је првостепену пресуду у делу става другог изреке којим је тужени другог реда С.П. из Б. обавезан да тужиоцу солидарно исплати износ од 15.227.763,38 динара са законском затезном каматом од 03.02.2009.године па до исплате, са туженим трећег реда и у ставу четвртом изреке и предмет је у том укинутом делу враћен првостепеном суду на поновни поступак.

Против другостепене пресуде, у делу усвојеног тужбеног захтева (став два изреке другостепене пресуде) трећетужени је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију оспоравајући њену дозвољеност, а затим и основаност. Трошкове ревизијског поступка је тражио и определио.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 399. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 125/04 и 111/09) који се у конкретном случају примењује на основу члана 506. став 1. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11) осим у погледу ревизијског цензуса који је прописан одредбом члана 23. став 3. Закона о изменама и допунама ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 55/14) и одлучио да ревизија трећетуженог није основана.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Иста није захваћена ни битном повредом из члана 361. став 2. тачка 12. ЗПП на коју указује ревидент јер нема недостатака због којих не би могла бити испитана. Разлози за одлучивање другостепеног суда су јасни и нису противречни, нити о битним чињеницама постоји противречност између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини исправа и самих тих исправа.

Према утврђеним чињеницама, 70% друштвеног капитала тужиоца је било предмет продаје по уговору од 02.10.2007.године који је закључен између Агенције за приватизацију Републике Србије, као продавца и туженог другог реда, као купца. По том уговору тужилац је уплатио прву рату од 1/6 купопродајне цене те је уговор обавештењем Агенције за приватизацију Републике Србије од 27.11.2008.године раскинут због неиспуњења уговорних обавеза од стране купца капитала које се односе на уплату друге рате купопродајне цене, континуитет производње и инвестициона улагања. За време важења уговора тужилац је 08.09.2008.године закључио са трећетуженим уговор о приступању дугу број 1146002/3 којим је приступио дугу првотуженог I.-е. д.о.о. из Б., као корисника кредита према трећетуженој банци, по уговору о кредиту од 08.09.2008.године, по коме је обавеза враћања доспевала 30.11.2008.године, уз давање средстава обезбеђења у виду меница чији се повраћај тражи. Такође је

утврђено да је реализацијом меница трећетужени од тужиоца наплатио износ од 15.227.763,38 динара чији повраћај је предмет тужбеног захтева. Такође је утврђено да је тужени другог реда био купац 70% капитала тужиоца, а оснивач са 100% удела у капиталу првотуженог.

Код овако утврђених чињеница, нижестепени судови су применом члана 51. и 52. као и чланова 103. и 104. ЗОО и одредбе члана 2.1. и 5.3. Уговора о продаји капитала закљученог између друготуженог и Агенције за приватизацију усвојили тужбени захтев, утврдили ништавост уговора о приступању дугу тужиоца који је закључен са трећетуженим и обавезали истог на исплату тужиоцу износа од 15.227.763,38 динара са припадајућом каматом и повраћај меница.

Ревизијским разлозима неосновано се указује да у нижестепеним одлукама нема разлога о томе да ли је закључење уговора о приступању дугу било забрањено и из којих разлога, због којих основ овог уговора не постоји или је недопуштен, због којих је уговор противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима, због чега суд сматра да се ради о симулованом правном послу, као и по ком основу је суд довео у везу ништавост наведеног уговора са раскидом уговора о продаји капитала, поступањем туженог другог реда у вези са испуњењем обавезе из уговора о продаји капитала. Ово са разлога што по становишту нижестепених судова, обзиром да друготужени није испуњавао обавезе предвиђене уговором о продаји државног капитала следи да уговор о приступању дугу тужиоца са туженим трећег реда са којим тужилац није био ни у каквом пословном односу учињено је без видљивог правног основа, што је супротно члану 52. Закона о облигационим односима и одредбама члана 2.1. и 5.3. Уговора, те супротно циљу приватизације, а води ништавости уговора из члана 103. Закона о облигационим односима.

Неосновано је указивање ревидента, да је кауза уговора о приступању дугу промена дужника, те да није релевантно да ли приступилац дугу било шта добија приступањем дугу и да ли се налази у било каквом облигационоправном односу са дужником, те побуде приступилаца за закључење уговора о приступању дугу не могу бити од значаја за пуноважност таквог уговора. Кауза, односно основ за закључење уговора је циљ који се жели остварити уговором, а то је узимајући у обзир само објективни критеријум код уговора о приступању дугу не промена дужника, како сматра ревидент, већ повећање броја субјеката на дужничкој страни. Новија схватања каузе објективном додају и субјективни критеријум и полази од циља обавезивања. Свако лице које пристаје да се уговором обавезе према другом чини то због неког циља који постиже тим обавезивањем. У ситуацији када се тај циљ као основ закључења уговора не види, што је конкретан случај, ради оцене његове допуштености, треба установити основ закључења уговора не само из садржине уговора, већ и из околности које су довеле до закључења таквог уговора. При давању оцене да ли нека околност представља каузу треба имати у виду и побуде, односно мотиве странака за закључење таквог уговора, те ако се утврди да је основ закључења уговора недопуштен уговор је ништав сагласно члану 52. ЗОО. Недопуштеност основа постоји не само када је исти директно супротан императивним нормама, јавном поретку или добрим обичајима, већ када се помоћу основа изиграва примена норми. Следом реченог

правила је закључак нижестепених судова да је у конкретном случају уговор о приступању дугу ништав, јер нема дозвољеног правног основа.

У конкретном случају неспорно је да је тужилац као субјекат приватизације приступио дугу приватног предузећа купца капитала у субјекту приватизације у коме купац капитала није извршавао своје уговорне обавезе. Тужилац је приступио дугу у износу од 350.000.000,00 динара по кредиту правног лица са којим из изведених доказа не произилази да је био у пословном односу, чиме је оптерећена имовина субјекта приватизације за више од 30% у односу на вредност укупне имовине тужиоца по завршном рачуну за 2007.годину. На наведени начин изигране су одредбе Закона о приватизацији, чији је основни циљ стварање услова за развој привреде и социјалну стабилност. Имовина субјекта приватизације је оптерећена дугом другог правног лица, које је било у власништву купца капитала субјекта приватизације и које је корисник кредита, при чему купац капитала није испуњавао уговорне обавезе из уговора о приватизацији, те је извесно било да ће уговор бити раскинут, што је законска последица из члана 41А Закона о приватизацији. Све наведено указује на ништавост уговора о приступању дугу, а самим тим и основаност захтева да трећетужени врати тужиоцу износ наплаћен реализацијом меница. При томе је неосновано позивање ревидента да нижестепени судови нису применили члан 53. ЗОО, указујући да побуда као разлог ништавости у конкретном случају није релевантна јер уколико су недозвољене побуде постојале исте су постојале на страни туженог другог реда, што не може утицати на закључење уговора тужиоца, са трећетуженим као правним лицима. По уговору о продаји државног капитала тужиоца друготужени је закључењем уговора стекао право на управљање, учешће у добити, право на део ликвидационе масе сразмерно висини купљеног капитала. Следом реченог, исти је утицао и на одлучивање тужиоца да закључи спорни уговор о приступању дугу, а сама чињеница да је тужилац био у поступку приватизације, па самим тим и да је имао ограничења у погледу располагања имовином, трећетуженом нису могле остати непознате, имајући у виду да је уговор о приватизацији основ за промене у надлежном регистру привредних друштава.

Према уговору о продаји државног капитал купопродајна цена је била предвиђена плаћањем у шест једнаких годишњих рата по 614.088,81 евро. У складу са чланом 400Б Закона о предузећима, купац друштвеног односно државног капитала стиче право својине над капиталом односно имовином исплатом продајне цене, а ако се цена плаћа у ратама уплатом 45% цене. Самим уговором је стипулисано да уговор има снагу оснивачког акта и да купац стиче право на управљање, учешће у добити и право на део ликвидационе масе сразмерно висини купљеног капитала, а право располагања над купљеним капиталом стиче сагласно одредбама члана 456. Закона о привредним друштвима и одредбама Уговора сразмерно отплаћеној вредности купопродајне цене. У складу са чланом 398А Закона о предузећима предузеће које послује већинским друштвеним капиталом није могло оптерећивати имовину без изричите сагласности Агенције за приватизацију. Како је уговор раскинут управо јер купац капитала није платио другу рату купопродајне цене државног капитала тужиоца као субјекта приватизације исти није стекао право над капиталом субјекта приватизације, те за закључење предметног уговора о приступу дугу било је

неопходно прибављање сагласности Агенције за приватизацију, због чега су испуњени услови за утврђење ништавости уговора у смислу члана 103. Закона о облигационим односима. Како је уговор о приступању дугу ништав, то трећетужени предате менице држи без основа, а износ наплаћен по њима наплаћен је по основу који је отпао, те стоји обавеза трећетуженог да тужиоцу врати и менице и неосновано наплаћени износ.

На основу изложеног, Врховни касациони суд је применом члана 405. став 1. ЗПП одбио ревизију трећетуженог као неосновану и одлучио као у изреци ревизијске пресуде.

На основу овлашћења из члана 161. ЗПП, Врховни касациони суд је одбио захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију, јер се не ради о трошковима неопходним ради вођења парнице у смислу члана 150. ЗПП.

**Председник већа-судија
Бранко Станић,с.р.**